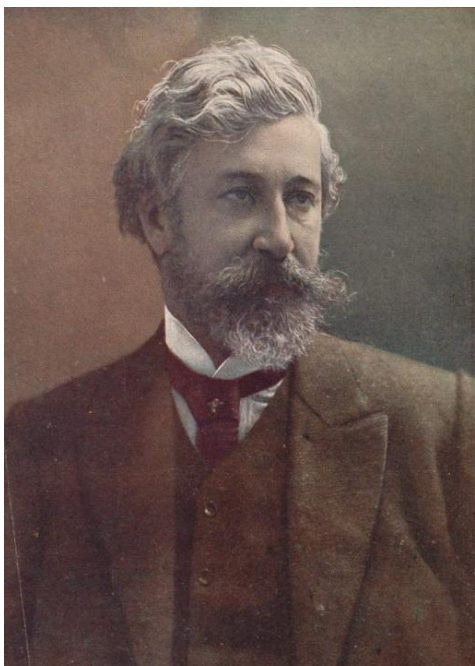

LLEGIM TEATRE

Temporada 2018-2019

Els Jocs Florals de Canprosa de Santiago Rusiñol

Dissabte 6 d'octubre a les 10:30h

BIOGRAFIA

Nasqué a Barcelona, en el si d'una família d'industrials del tèxtil provinent de Manlleu, on eren propietaris de la colònia tèxtil Rusiñol, també coneguda com Can Ramissa. El seu interès per l'art de la pintura començava a perfilar-se durant la seva adolescència. Santiago cedí la gestió de l'empresa al seu germà Albert, conegut empresari i polític, que més endavant fou diputat i senador. Santiago començà a viatjar per Catalunya i Espanya, per França i per Itàlia. Els viatges seran una constant en la vida de l'artista.

El 1888, es revelà com a escriptor col·laborant regularment amb articles al diari *La Vanguardia*. El 1889 trencà la relació amb la família, ruptura que durarà deu anys; tanmateix, mantingué el contacte amb la filla. El 1889 se n'anà a estudiar a París, on residí a temporades durant la primera meitat de la dècada dels noranta, període important en la seva trajectòria creativa.

El 1893 instal·là a Sitges el seu estudi, conegut com el *Cau Ferrat*, per la col·lecció de ferros antics que conté. La vila es convertí en un punt de referència modernista d'artistes, escriptors i músics promogut per Rusiñol, que hi organitza les festes modernistes, en què es conjuminen el teatre, la poesia, la pintura i la música. Paral·lelament, l'artista consolida els seus dots com a escriptor i des de principis de la dècada de 1890 escriu obres narratives i poemaris en prosa. Algunes de les seves novel·les s'adaptaran per ser representades al teatre, com *L'auca del senyor Esteve*, escrita el 1907 i estrenada uns anys més tard.

El 1899, arran d'una greu malaltia, es retrobà amb la seva dona. Quan millorà, se n'anà a França amb ella i amb la filla per desintoxicar-se de l'addicció a la morfina. Un any després, se sotmeté a una intervenció quirúrgica que el deixà amb un sol ronyó, fet que marca una nova etapa vital en la seva trajectòria. El 1903, ja era un artista reconegut i durant la primera dècada del segle XX es consolidà el seu prestigi com a pintor i escriptor prolífic, tant a Barcelona com arreu d'Espanya i a París.

A partir de les dues dècades següents rebé un gran reconeixement, alhora que adquiria un prestigi innegable, malgrat el rebuig dels artistes i crítics noucentistes, en particular, del crític d'art Eugeni d'Ors, que escrivia al diari *La Veu de Catalunya*. El 1917, fou condecorat pel govern francès amb la Legió d'Honor. Rebé el darrer homenatge a Sitges el 1926. Morí a Aranjuez el 1931. El govern provisional de la República espanyola ordena una cerimònia fúnebre oficial a Madrid, que és encapçalada pel president, Manuel Azaña.

Rusiñol no sols va formar part activa de la cultura del seu temps, sinó que la va enriquir amb la seva personalitat i amb les seves idees i opinions, que va defensar amb fermesa, i a les quals no els mancava ni la controvèrsia ni la polèmica. Bon amic dels seus amics, es va relacionar amb les personalitats artístiques i intel·lectuals més destacades del moment, com mossèn Cinto Verdager i Pompeu Fabra, Valle-Inclán i Benito Pérez Galdós, els músics Enric Granados, Isaac

Albéniz, Enric Morera, Erik Satie i Manuel de Falla, i pintors com Darío de Regoyos, Ignacio Zuloaga i Joaquim Mir, entre molts d'altres. Tanmateix, l'amistat més llarga i sòlida la va tenir amb el pintor Ramon Casas i amb l'escultor Enric Clarasó, amb els quals va formar un trio artístic que es va mantenir fins que morí. També cal destacar que fou oncle avi del prematur poeta barceloní Jorge Folch i Rusiñol.

OBRA LITERARIA

L'obra escrita de Rusiñol cal emmarcar-la dins la literatura modernista.

La seva producció entre el 1893 i el 1898 es va aplegar posteriorment en *Anant pel món* (1896), llibre que recull poemes en prosa i altres textos en què es perfila el model d'artista modern, a més de la seva concepció i les seves reflexions sobre la societat moderna, i *Fulls de la vida* (1898), una recopilació de narracions breus de tipus decadentista que van inspirar la producció de l'obra dramàtica posterior de l'autor i que durant molts anys van proporcionar arguments al teatre rusiñolià, que sempre es va caracteritzar per tractar el tema de la situació i el sentit de l'artista en la societat burgesa moderna, amb uns clars tints autobiogràfics, que van convidar a la confusió entre la seva vida pública i la seva vida privada.

Rusiñol descriu personatges i situacions dins d'un pla realista, però deixant entreveure al lector un altre pla, ocult, no explícit, que condiciona el context i els personatges des d'una zona d'ombra i de misteri. Va descobrir el que s'amaga sota la màscara que la societat imposa: l'enveja, l'odi darrere d'un somriure o els vicis ocults. Es mou enmig d'aquesta mena de "fira de les vanitats", captant amb indiferència tot allò que traslladarà subtilment al lector.

L'art de Rusiñol és espiritualista, perquè va més enllà del seu temps i del seu país, perquè l'autor no se sent bé en el seu temps i el seu art viu en un món superior. La seva obra escrita contrasta amb els seus quadres. Si en l'obra pictòrica recull jardins d'ensomni i paisatges difuminats i suaus, en els textos recull una visió més crua, més humana i realista.

En *Fulls de la vida*, la narració descriu la vida com una successió de quadres impressionistes, plens de color, com fotogrames d'una pel·lícula o com fulls d'un calendari, on cada full arrencat li produeix una certa melangia romàntica. Però, lluny d'una visió decadent, la vida el fa somiar perquè és un brot de somnis i ideals, prosaics i reals, aspres i durs, seguint l'estil propi dels grans novel·listes del realisme.

L'obra teatral de Santiago Rusiñol és una part cabdal de la seva creació literària. Rusiñol va ser un dels màxims exponents de la bohèmia daurada del modernisme català. Com a dramaturg, va contribuir a la construcció de la cultura catalana de la modernitat gràcies a la mirada crítica i distanciada que proporciona sobre la societat coetània i a la seva construcció de la imatge de l'artista modern, de la qual ell és paradigma. De fet, Rusiñol es pot considerar el gran renovador teatral, com a introductor de les novetats parisenques per a superar la concepció que es tenia del teatre a Catalunya, on les obres no havien aconseguit anar més enllà del costumisme més localista i on el teatre era vist com un mer entreteniment i espai de trobada per a fomentar les relacions socials. Rusiñol va treballar totes les formes teatrals: monòlegs, teatre líric, drama, melodrames, sainets, teatre de titelles i vodevils, i va passar per diverses etapes fins que es va consagrar definitivament com un mite de l'escena catalana.

ELS JOCS FLORALS DE CANPROSA

L'obra és una paròdia dels Jocs Florals. L'obra denunciava l'idealisme exaltat d'un certamen que s'havia convertit en un vehicle propagandístic del nou catalanisme i posava de manifest la gravetat de les nombroses tensions que recorrien la societat catalana. La comèdia es va estrenar en un context de forta crispació social, marcada pel recent empresonament de centenars de líders sindicals i de polítics destacats com Prat de la Riba. La polèmica es va aguditzar quan el govern central va suspendre els autèntics Jocs Florals de Barcelona per una xiulada a la bandera espanyola, i en canvi va protegir amb policies els espectadors que assistien als teatrals de Canprosa.

El fet que, en plena ressaca de la vaga general de 1902, amb la ciutat de Barcelona amb les llibertats constitucionals suspeses, i en plena efervescència del catalanisme polític, els Jocs Florals de Barcelona fossin suspesos per ordre militar com a conseqüència d'una xiulada a la bandera espanyola i la mateixa autoritat, al cap d'unes hores, hagués de protegir la representació de l'obra de Rusiñol, va convertir la comèdia i el seu autor en cap de turc de l'exaltació catalanista davant la suspensió de la festa de les lletres catalanes per antonomàsia. En el pròleg de l'obra Rusiñol reivindicava, per una banda, la llibertat creativa en art i en literatura i, per l'altra, l'ús de la ironia, la sàtira i la paròdia en el teatre i en qualsevol manifestació literària i artística com a prova irrefutable de la robustesa i la normalitat d'una cultura.

El director l'ha convertit en un musical. Surten totes les cançons catalanes que hi ha cabut. Tot passa en un envelat. Combina amb les cançons populars dels envelats dels anys 60-70